

ADMIR DELIĆ

IZMEĐU DVA UMORA

UMORAN
SAM.

PET GODINA
POKUŠAVAMO
POMOĆI SVIM
LJUDIMA KOJI
PROLAZE KROZ
BOSNU.

LJUDIMA.

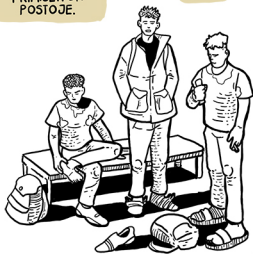

POGLEDAJ
IH VANI.

ČEKAJU AUTOBUS,
ČEKAJU DA NEKO
PRIMIJE TI DA
POSTOJE.

SASVIM
OBIČNI
LJUDI.

NAŠI LJUDI GRIJEŠE.
PLAŠE SE DA ĆE IM
UZETI MJESTO,
OVDJE, U BOSNI.

KAO DA BI KO
ŽELIO ŽIVJETI
OVDJE...

HEH...

NE, NJIMA JE
CILJ EVROPA,
VEĆINOM ITALIJA,
NJEMAČKA,
FRANCUSKA ILI
ŠPANIJA.

OVDJE SU SE
ZAUŠTAVLJALI
ZATO ŠTO NISU
MOGLI PRECI
GRANICU S
HRVATSKOM.

I TO JE SVE.

A23

KROZ TUZLU
JE PROŠLO
GOTOVO
100.000
LJUDI.

TOLIKO?

PO MOJOJ
PROCJENI.

GOLEMO.

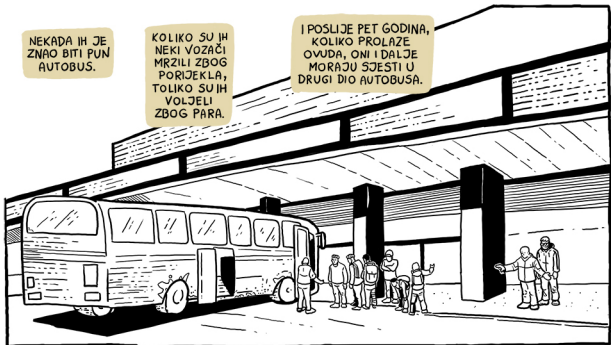
OVDJE, U OVOM
ĆOŠKU, SREDINA JE
NJIHOVE PRIČE.

NEKADA IH JE
ZNAO BITI PUN
AUTOBUS.

KOLIKO SU IH
NEKI VOZAČI
MRZILI ZBOG
PORIJEKLA,
TOLIKO SU IH
VOLJELI
ZBOG PARA.

I POSLIJE PET GODINA,
KOLIKO PROLAZE
OVUDA, ONI I DALJE
MORAJU SJESTI U
DRUGI DIO AUTOBUSA.

23

KAMON,
KARTE NA
SUNCE.

TIKETS?

BEKSAJD!

YES.

YES.

SLABA OVA
TURA...

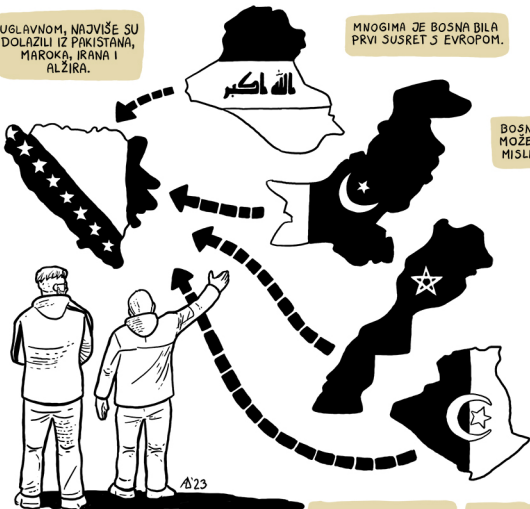
I PRODITE
NAZAD.

UGLAVNOM, NAJVIŠE SU
DOLAZILI IZ PAKISTANA,
MAROKA, IRANA I
ALŽIRA.

MNOGIMA JE BOSNA BILA
PRVI SUSRET S EVROPOM.

BOSNA...
MOŽEŠ
MISLIT.

ALI, OPET, OVAKVI
KAKVI JESMO, BAREM
IH NISMO DOČEKALI S
BATINAMA NA GRANICI.

KAO
EVROPA.

AVIONOM BI IŠLI
DO TURSKE, A ODATLE
DO GRČKE I SJEVERNE
MAKEDONIJE.

NIJHOV PUT JE DUG I
TEŽAK. NAJLAKŠE JE
NA POČETKU.

U SRBIJI BI
PLAĆALI DA IH
PREVEZU ČAMCEM
DO BOSNE.

KAO DA SU NA PLOČI
NEKE MUČNE DRUŠTVENE
IGRE I STALNO DOBIJAJU
JEDINICU NA KOCKICI...

23

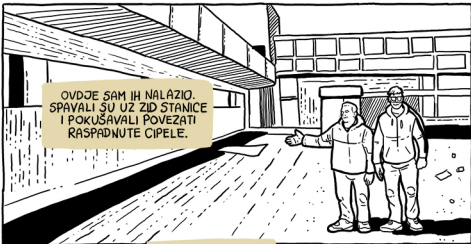
TU SU IH GRANIČARI
ČESTO ZNALI PRETUČI
ILI IM ODUZETI
MOBITELE.

IZ BOSNE SU
POKUŠAVALI PREĆI
U HRVATSKU.

CIPELE

OVDJE SAM IH NALAZIO.
SPAVALI SU UZ ZID STANICE
I POKUŠAVALI POVEZATI
RASPADNUTE CIPELE.

ZBOG TOGA, A I ZBOG
NJIHOVIH RANA I
PODERANE ODJEĆE,
NAPRAVILI SMO
FREE SHOP.

OVDJE SU BIRALI
ODJEĆU I OBUĆU
KOJU SAM IZMOLIO
OD LJUDI.

SADA JE TO
ZATVORENO,
ALI IMAM
FOTOGRAFIJE.

A23

JEDAN OD NAŠIH VEĆIH PROBLEMA
BIO JE DA NAĐEMO ODGOVARAJUĆE
CIPELE ILI PATIKE.

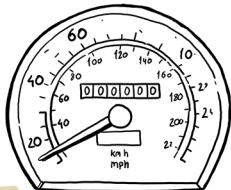
ZNAŠ, LJUDI MISLE DA SU
NJIMA DOBRE BILO KAKVE
PATIKE.

NE MOŽEŠ TI OBJASNITI NAŠEM
NARODU DA NEMA ŠANSE DA ČEŠ
PRECI JOŠ 100 KILOMETARA
PJEŠICE U OBUČI DVA BROJA
MANJOJ. DOK NE PROBAJU,
NEĆE TO NI RAZUMJETI.

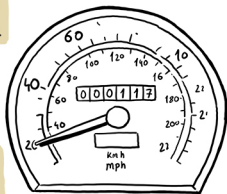
A NJIHOVE PATIKE
VEĆ RASPADNUTE.

DA SU IŠLI ASFALTOM,
POCIJEPALE BI SE, A
KAMOLI TO ŠTO SU S
NJIMA PROLAZILI PREKO
KAMENJA I KROZ VODU.

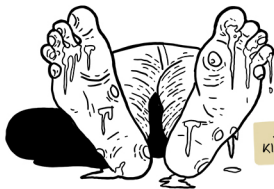
NOJHOVE
NOGE.

VIDIO SAM
TAKVE RANE
DA MI JE I
DANAS LOŠE.

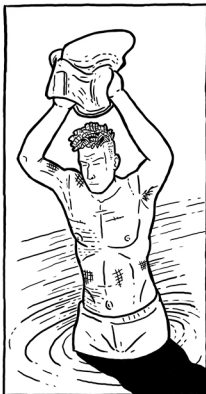

TABANI SU IM
BILI PUNI ŽULJEVA,
KRVI I SPRŽENE
KOŽE.

SVE ZBOG
KILOMETRAŽE.

ONI SU PJEŠAČILI KROZ
SVA GODIŠNJA DOBA.
SLEDIO SAM SE KAD SU
NAM PRVI PRISTIGLI U
PAPUČAMA. A ZNAM DA SU
MORALI PREĆI RIJEKU.

MNOGE SAM VIDAŖO U
PAPUČAMA. PREŠLI SU
GOLEM KOMAD PUTA U
NJIMA. PO SMJEGU
I HLADNOĆI. KAKO SU TO
IZDRŽALI? NE ZNAM.

ONDA SAM IŠAO
OKOLO I TRAJIO
BAREM PribliŽan
BROJ CIPELA DA
MOGU NASTAVITI
DALJE.

JEZIVO.

123

ČINILO MI SE
DA JE TO
BESKONAČNA
BOL.

ALI TAKO SLOMLJENI,
ISCRPLJENI, UNIŠTENI,
BRZO SU DOBILI NADU
DA NASTAVE KA SVOM
CILJU, KADA BI DOBILI
ČITAVE CIPELE.

A SLIKA TIH
UNIŠTENIH LJUDI
OSTAJE U GLAVI
ZAVUJIEK.

A23

MOBITEL

A23

U OVIH PET
GODINA NISAM
SE POŠTENO
NASPVAO.

NISU NI
ONI, ŠTO JE
JOŠ GORE.

NEKADA SU ZVALI,
DOBIVŠI BROJ OD
SVOJIH ZEMLJAKA.

HELP!

NEKADA SU
JAVLJALI MOJI
PRIJATELJI.

NAŠI LJUDI ČESTO SU
IM ZAMJERALI ŠTO
NOSE MOBITELE.

ALI KAKO DRUGAČIJE
DA ZNAJU GDJE SU?
ZATO KORISTE MAPE.

KAKO DA DRUGAČIJE
JAVE KUĆI DA SU
ŽIV I ZDRAVI.

KAKO DA NAZOVU
MENE I ZATRAŽE
POMOĆ?

MNOGI OD NJIH SU OŽENJENI.
NEKE OD ŽENA BILE SU S NJIMA.
ALI SMO NJIH USPIJEVALI
SKLONITI U KUĆE DA SE MALO
ODMORE I PRESPAVAJU.

A23

TO JE TA LAŽ KOJU TREBA
RAZBITI U JAVNOSTI, DA SU
MIGRANTI SAMO MUŠKARCI.

ZA NJIH SMO PRONALAZILI
SMJEŠTAJ I HRANU ZA
MALIŠANE. I, NARAVNO,
ODJEĆU ZBOG HLADNOĆE.

NE, BILO JE TU
ŽENA I DJECE.

MOBITELI SU TU
BILI VAŽNI JER SU
VEZALI PORODICE
IZGUBLJENE U
NEVOLJAMA BOSNE.

POZDRAVLJA
VAS OTAC.

DAJ TO OVAMO!

MOBITELE SU BILI VRIJEDNI JER SU IM IH ODUZIMALI HRVATSKI GRANIČARI.

MNOGI SU TAKO OSTALI BEZ NJIH, PA SMO I TO MORALI NABAVITI.

E, NEĆEŠ!

NEKIMA SU ODUZELI MOBITELE, NEKE SU PRETUKLI. OTUD I VELIKO NEPOVJERENJE PREMA HRVATSKOJ, SA ČIJE IH GRANICE VRAĆAJU U BIH.

KO ZNA ČIJI SU POZIVI I KAKVE SU PORUKE OSTALE U TIM MOBITELIMA.

UŽASAN JE TO OSJEĆAJ KAD OSTANEŠ BEZ ODGOVORA SA DRUGE STRANE.

MRŽNJA

NERAZUMLJIV
JEZIK.

NEPOZNATA
ZEMLJA.

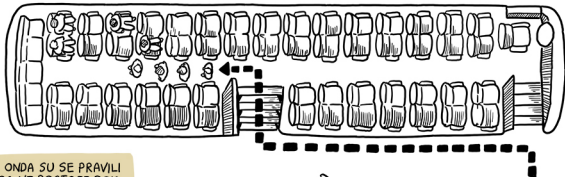

S MALO LIJEPIH
RIJEČI U NARAMKU
KRENULI BI KA
AUTOBUSU.

NEKI VOZAČI NISU PODNOSILI
MIGRANTE. ALI SU MNOGO
VOLJELI NJIHOV NOVAC.
NISU IM SE GADILE PARE
KOJE SMO MI SKUPLJALI
ZA NJIH. ČINI MI SE DA SU
IH SE PLAŠILI I MRZILI U
ISTO VRIJEME.

GURALI SU IH
U DRUGI DIO
AUTOBUSA.

I ONDA SU SE PRAVILI
DA NE POSTOJE DOK
NE DOBU DO SARAJEVA.

RIJETKI IH NISU
POSLUŠALI. ONI SU
BEZ STRAHA SJELE
KOD MIGRANATA.

RIJETKI.

123

MNOGE PUTNIKE
VOZAČI BI UPOZORILI
DA NE IDU NAZAD.

A23

SVAŠTA SE
MOGLO ČUTI
OD NAŠIH LJUDI
U AUTOBUSU.

BILO JE I ONIH
KOJI BI DIZALI
GLAS.

NE ZNAM JESU LI
MOGLI SHVATITI
TE RIJEČI PUTNIKA.

ALI POGLED PUN
MRŽNJE SVAKO
RAZUMIJE.

NAJSMJEŠNIJE MI JE TO ŠTO TAKVI KAO ON, MISLE DA JA ZARADUJEM OD MIGRANATA.

ALI OD ČEGA?

ONI SU IMALI NEŠTO SVOG NOVCA, OSTALO SMO IM SKUPLJALI.

NJIMA JE SMETALO TO ŠTO MIGRANTI IDU AUTOBUSOM.

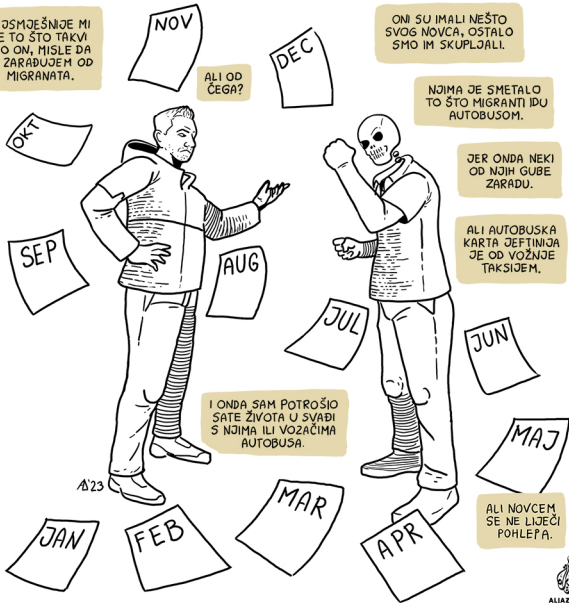
JER ONDA NEKI OD NJIH GUBE ZARADU.

ALI AUTOBUSKA KARTA JEFTINIJA JE OD VOŽNJE TAKSIJEM.

I ONDA SAM POTROŠIO SATE ŽIVOTA U SVADI S NJIMA ILI VOZAČIMA AUTOBUSA.

ALI NOVCEM SE NE LIJEČI POHLEPA.

A23

SMRT

IMA OVDJE, PORED STANICE, JEDAN PARK, POSADIO SAM TU DREVE I CVIJECE ZA MOJE PRIJATELJE KOJI SU PROŠLI OVUDA.

NEKI SU DOŠLI DO SVOG CILJA, BILO DA JE TO ITALIJA ILI ČAK ŠPANIJA.

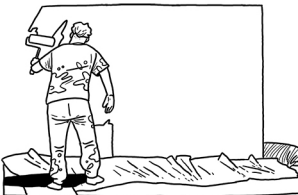

NEKI NISU.

OVO DREVE PODSJEĆA NA NJIH.

KOLIKO IH JE UMRLO?

I JEDAN DA JE, MNOGO JE.

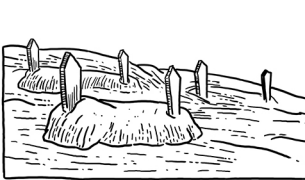
ZNAŠ, KAD ONI
IZADU IZ KUĆE I
KRENU U SVIJET,
ONI MAŠTAJU DA
DOĐU KOD ROĐAKA
DA RADE NEŠTO.

NEKI USPIJU
U TOMU.

MNOGI
ZAGLAVE
U KAMPU.

NEKI OSTAVE
KOSTI U OVOJ
ZEMLJI, UKOPANI
KAO NEPOZNATE
OSOBE.

A23

NE MOGU TI
OPISATI KOLIKO
ONI RIZIKUJU.

NEKI PRELAZE
RIJEKU IAKO
NE ZNAJU
PLIVATI.

PREDU JE
ČAMCEM.

PREPLIVAJU.

UTOPE
SE.

SAMO DA
DODU DO
EVROPE.

A OSTANU
BEZIMENI
U BOSNI.

ONI KOJI PREŽIVE
DOĐU NA STANICU,
UMORNI I MOKRI.

JEER PRODU PREKO
ZARASLIH LIVADA.

ILI RIZIKUJU, PA
SE PROVUKU ISPOD
MOSTA, GDJE SE
ČESTO ZAGLAVE,
PA ME POZOVU.

A ONI KOJI
NE USPIJU
ZAVRŠE KAO
BROJ.

MNOGI SU
UKOPANI NA
ULAZU U BIH.

O NJHOVOM PUTU
SVJEDOČI TAJ
BEZIMEN GROB.

ILI OVO DRVO, U PARKU
KOD AUTOBUSKE STAMICE,
KOJEM ĆEMO MI POMOĆI
DA IZRASTE, KAO ŠTO ĆEMO
POMAGATI ONIMA KOJE ĆE
PUT KA BOLJEM ŽIVOTU
DOVESTI OVDJE.

A'23

VEĆ ME ZOVU.
DOLAZE NOVI LJUDI.
VALJA MI OTIĆI PO
NJIH.

KRAJ?

GLAVNI LIK

OVO JE PRIČA O SENADU PIRIČU - ČUPI, JEDNOM OD NEKOLIKO LJUDI KOJI GODINAMA POMAŽU MIGRANTIMA NA PROLAŠKU KROZ BOSNU I HERCEGOVINU. PRONALAZE IM ODJEČU I OBUČU, NOVAC ZA AUTOBUSKE KARTE ILI SMJEŠTAJ. ČUPO POKUŠAVA TIM LJUDIMA VRATITI DOSTOJANSTVO I NADU DA NIJE SVE IZGUBLJENO. NO, POLAKO GA HVATA UMOR JER VIŠE NEMA PRIVATNOG ŽIVOTA, A POMOĆ JE STALNO POTREBNA. OVO JE PRIČA O NJEMU I VJEČNOM UMORU KOJI GA PRATI TOKOM BORBE ZA PRAVA LJUDI.

AUTOR

ADMIR DELIĆ NOVINAR JE, ILUSTRATOR I STRIP CRTAČ. IZA SEBE IMA OBJAVLJEN STRIP "PREŠLI SU", ILUSTROVANU KNJIGU NARODNIH HOROR-PRIČA "SEOSKE STRAHOTE" I NAGRAĐENI WEB STRIP "ZBOGOM, MASLAČCI". TAKODER JE AUTOR CRTEŽA ZA FRENKIJEV ALBUM "RE-EXPERIENCE". GODINAMA OBJAVLJUJE ILUSTRACIJE O GENOCIDU U SREBRENICI.

